

ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR
ASSOCIATION OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES AND CRAFTS CZ
DIE ASSOZIATION DER KLEINEN UND MITTLEREN BETRIEBE UND HANDWERKER CZ

Výsledky průzkumu č. 6 AMSP ČR

Názory podnikatelů k platební morálce

Zadání průzkumu

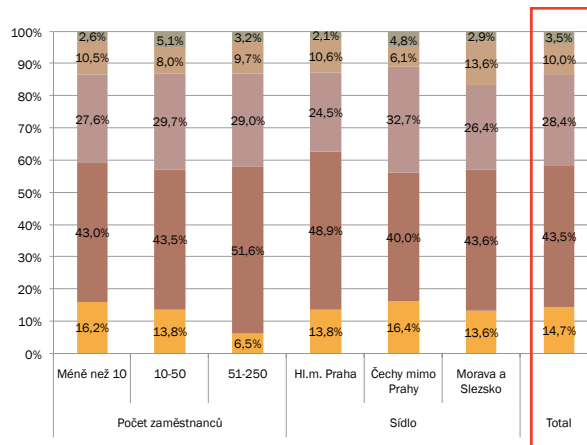
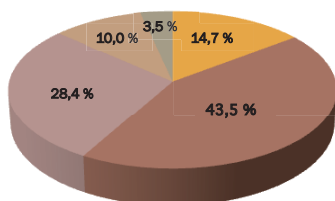
Průzkum se zaměřil na názory a zkušenosti zástupců firem týkajících se platební morálky; do průzkumu byly zahrnuty pouze firmy, jejichž koncovými zákazníky jsou jiné firmy, nikoli spotřebitelé (tzv. B2B sektor). Průzkum některými otázkami (4, 7) navazuje na průzkum č. 3 AMSP ČR z listopadu 2009.

Konkrétně se průzkum zaměřil na následující tematické okruhy:

- ▶ hodnocení platební morálky veřejného sektoru
- ▶ hodnocení platební morálky soukromého sektoru
- ▶ obvyklá doba splatnosti faktur vystavených firmou
- ▶ nástroje sloužící k zajištění nesplacených pohledávek
- ▶ nejčastější projevy platební neschopnosti
- ▶ způsoby zjišťování solventnosti obchodních partnerů
- ▶ způsoby vymáhání pohledávek
- ▶ zpoždování plateb z veřejného a soukromého sektoru

1. Jakou máte zkušenost s platební morálkou VEŘEJNÉHO SEKTORU?

- Velmi dobrou
- Spíše dobrou
- Ani dobrou ani špatnou
- Spíše špatnou
- Velmi špatnou

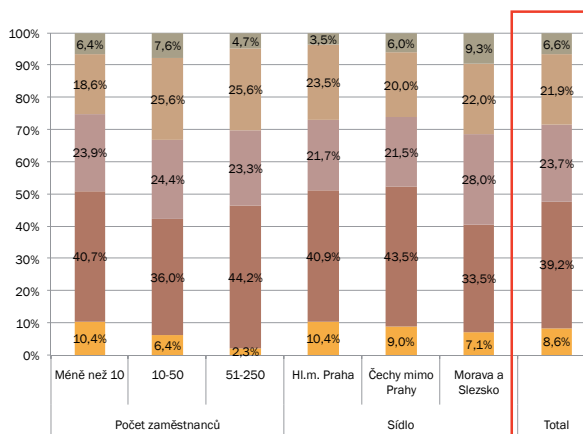
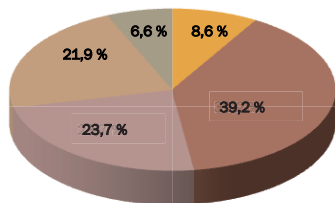

Více jak polovina dotázaných (58,2 %) uvedla, že s platební morálkou veřejného sektoru má **dobrou zkušenost**. Oproti tomu 13,5 % respondentů hodnotí platební morálku veřejného sektoru jako špatnou.

Zkušenosti s platební morálkou v tomto sektoru se výrazněji neliší jak regionálně, tak dle velikosti firmy.

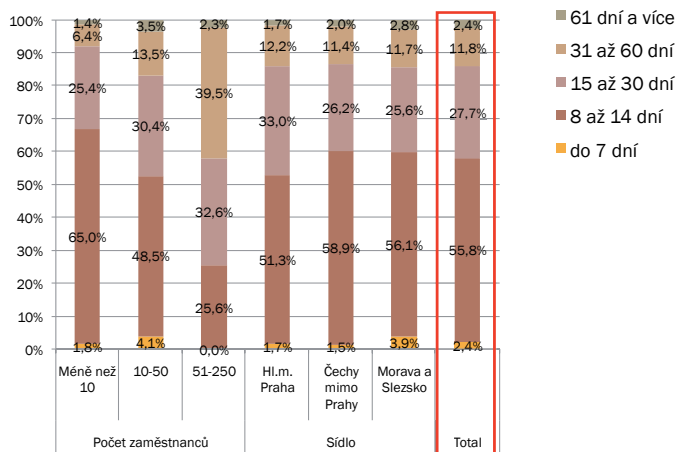
2. Jakou máte zkušenost s platební morálkou SOUKROMÉHO SEKTORU?

- Velmi dobrou
- Spíše dobrou
- Ani dobrou ani špatnou
- Spíše špatnou
- Velmi špatnou

Platební morálka soukromého sektoru je hodnocena mírně negativně než u sektoru veřejného. **47,8 %** oslovených respondentů hodnotí platební morálku v tomto sektoru jako **dobrou**, zatímco 28,5 % dotázaných se přiklonilo k variantě **Spíše špatnou/Velmi špatnou**. Pozitivněji hodnotí platební morálku soukromého sektoru firmy s méně než 10 zaměstnanci, méně spokojeni jsou pak zástupci firem působících na Moravě a ve Slezsku.

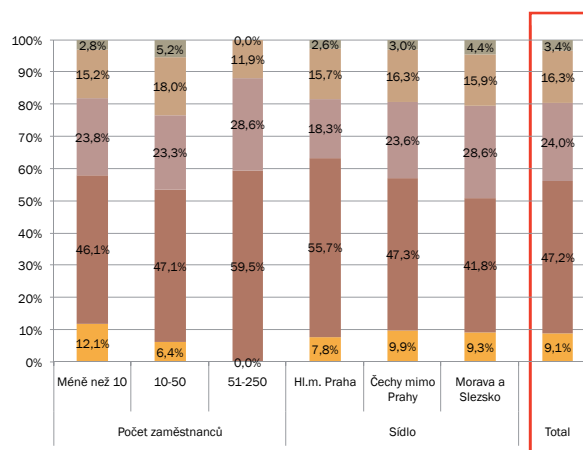
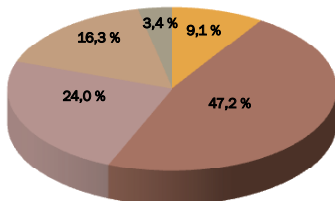
3. Jaká je obvyklá doba splatnosti faktur vystavených Vaší firmou? Uveďte prosím počet dnů (otevřená otázka)

Nejčastěji uváděnou obvyklou dobou splatnosti faktur vystavených ve firmách je 8-14 dní. Poměrně značný je podíl 39,5 % u středních firem (51-250 zaměstnanců) se splatností 31-60 dní. Nejvyšší podíl faktur se splatností 61 dnů a více vykazují firmy malé (10-50 zaměstnanců), a to 3,5 %.

4. Jak byste celkově ohodnotil/a platební morálku firem, se kterými spolupracujete?

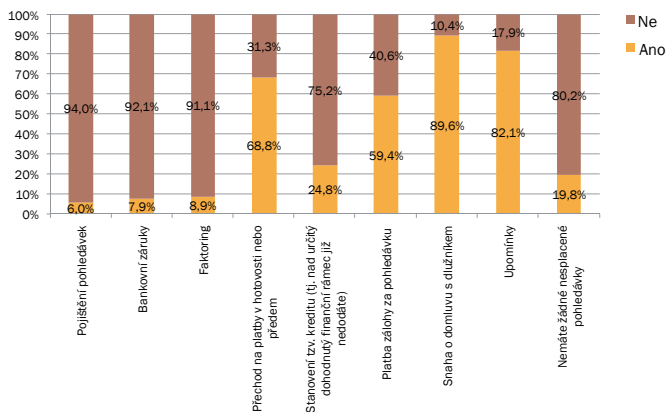
- Velmi dobrou
- Spíše dobrou
- Ani dobrou ani špatnou
- Spíše špatnou
- Velmi špatnou

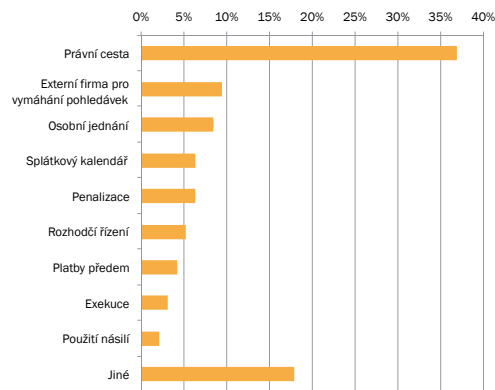
Více jak polovina oslovených zástupců firem (**56,3 %**) uvedla, že platební morálka firem, se kterými spolupracují, je **dobrá**, **19,7 %** respondentů ji naopak hodnotí jako **špatnou**. Téměř čtvrtina dotázaných (24,0 %) se přiklonila k variantě **Ani dobrá ani špatná**. Regionální rozdíly v tomto ohledu nejsou významné.

5. Jakým způsobem se Vaše firma brání proti nesplacení pohledávek, případně jaké nástroje používá k jejich zajištění?

Výběr z možností

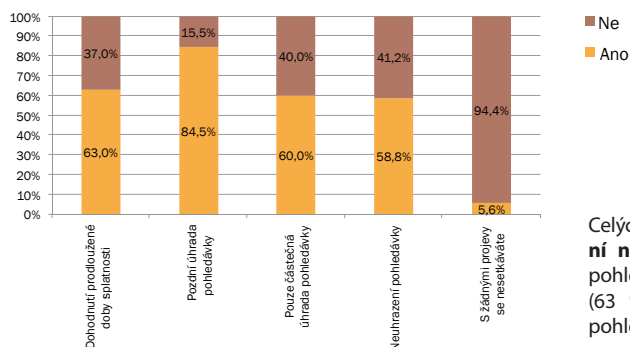

Otevřená otázka

V případě nesplacených pohledávek se dotázaní nejčastěji snaží o domluvu s dlužníkem (89,6 %), využívají upomínek (82,1 %), nebo upřednostní platby v hotovosti či platby předem (68,8 %).

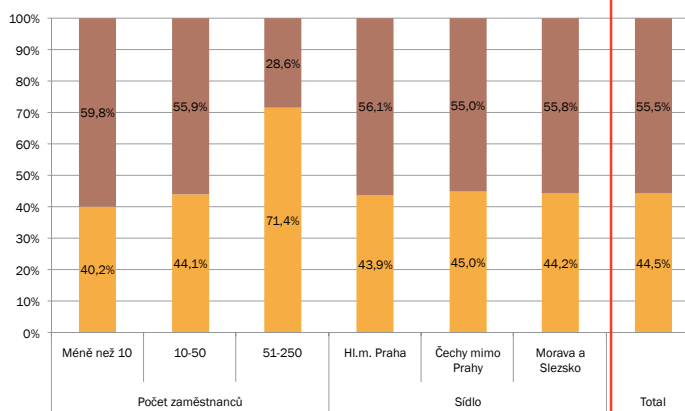
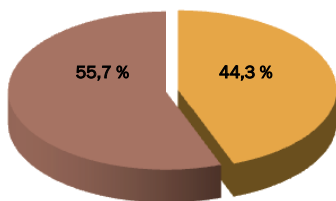
6. S jakými projevy platební neschopnosti se nejčastěji setkáváte? Volba více možností.

Celých 94,4 % oslovených firem se setkává s některým z projevů **platební neschopnosti**. Nejčastěji uváděným projevem je pozdní úhrada pohledávky (84,5 %), dále dohodnutí prodloužené doby splatnosti (63 %), pouze částečná úhrada pohledávky (60 %) a neuhrazení pohledávky (58,8 %).

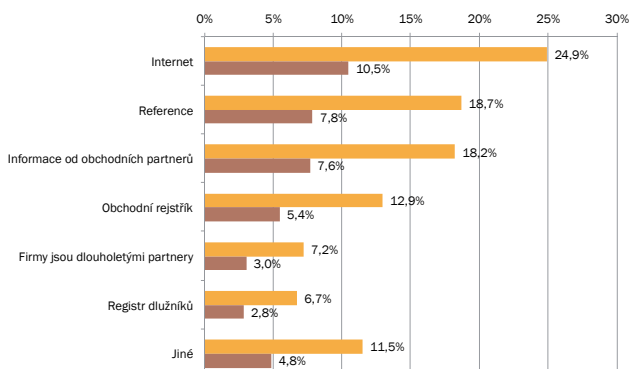
7.1. Zjišťujete si bonitu či solventnost obchodního partnera před stanovením způsobu jeho úhrady a doby splatnosti?

■ Ne
■ Ano

Faktorem, který ovlivňuje, zda firma zjišťuje bonitu či solventnost obchodního partnera, je **velikost firmy** – častěji si solventnost partnera ověřují firmy s více jak 51 zaměstnanci (71,4 %), méně často firmy s méně než 10 zaměstnanci (40,2 %).

7.2. Pokud si zjišťujete bonitu či solventnost obchodního partnera, jakým způsobem?

■ N=209

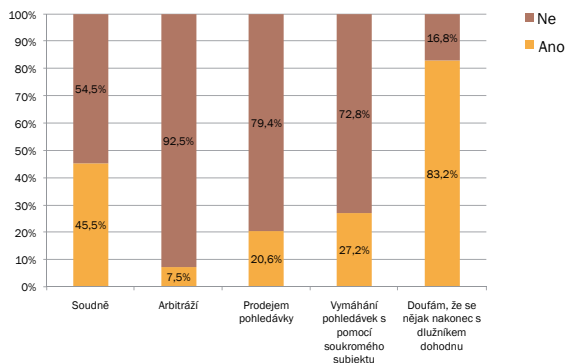
ti, co zjišťují bonitu a solventnost obchodního partnera (odpověděli ano na předchozí otázku)

■ N=497

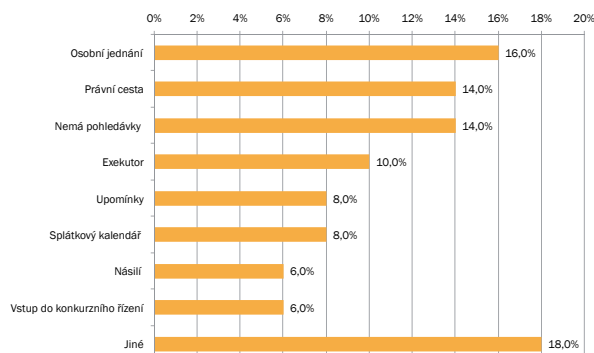
celkové % respondentů, kteří využívají danou metodu ke zjišťování bonity a solventnosti obchodního partnera

8. Jakým způsobem vymáháte své pohledávky v případě jejich dlouhodobého nesplnění?

Výběr z možností

Otevřená otázka

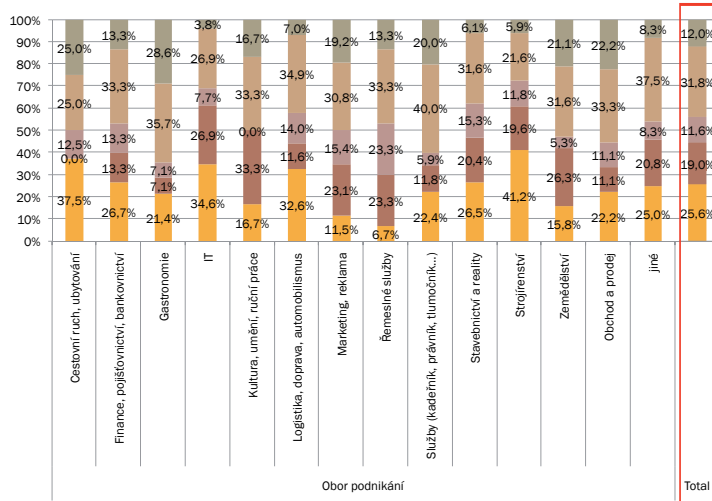
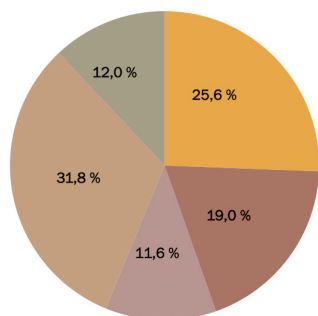

V případě dlouhodobého nesplnění pohledávek celých 83,2 % dotázaných věří, že se nějak nakonec s dlužníkem dohodnou, 45,5 % dotázaných spoléhají na soudní cestu a 27,2 % respondentů využívá soukromého subjektu pro vymáhání pohledávek.

9. Pozorujete v důsledku ekonomické recese ve své praxi zvýšení množství pohledávek po splatnosti?

Ve výběru pouze obory s četností >1%

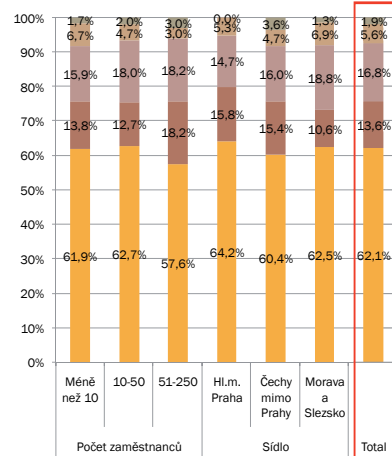
- Rozhodně ne
- Spíše ne
- Ani ano, ani ne
- Spíše ano
- Rozhodně ano

Téměř polovina dotázaných (44,6 %) uvedla, že pozoruje navýšení množství pohledávek po splatnosti v důsledku ekonomické recese; nejsilnější dopady vnímají firmy v oblasti **strojírenství** (60,8 %) a **IT** (61,5 %). Naopak 43,8 % respondentů dopad ekonomické recese v tomto ohledu nepocituje.

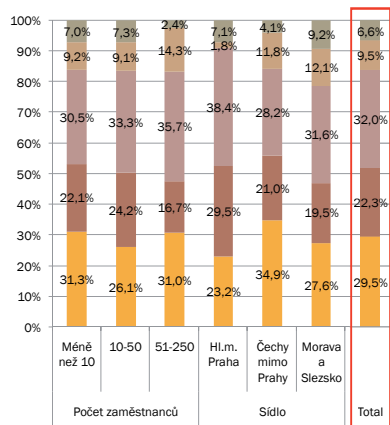
10. O kolik dnů se podle Vaší zkušenosti v průměru zpožďují platby z VEŘEJNÉHO SEKTORU? (otevřená otázka)

- 61 dní a více
- 31 až 60 dní
- 15 až 30 dní
- 8 až 14 dní
- do 7 dní

11. O kolik dnů se podle Vaší zkušenosti v průměru zpožďují platby ze SOUKROMÉHO SEKTORU? (otevřená otázka)

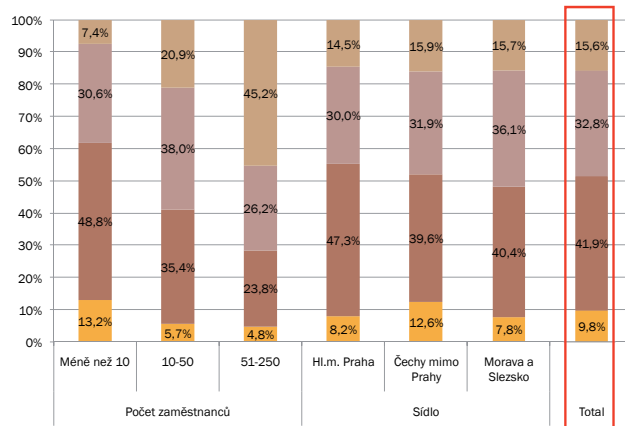
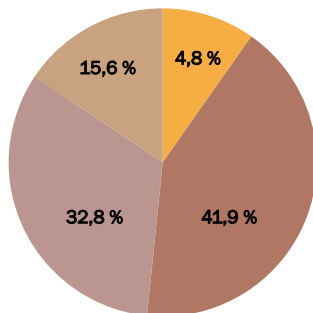
- 61 dní a více
- 31 až 60 dní
- 15 až 30 dní
- 8 až 14 dní
- do 7 dní

Mimo jiné průzkum potvrzuje, že problém zhoršení platební morálky je hlavně u B2B sektoru (business to business) a ne jak se někdy prezentuje B2PA - business to public authority, což zužuje pohled na sankce jen vůči veřejnému sektoru a nikoliv vůči velkým soukromým neplátcům, poškozujícím malé a střední podniky.

12. Mohl/a byste mi prosím říci, v jakém objemu se řádově pohybují pohledávky po splatnosti, kterým Vaše firma musí čelit?

- Více než milionové částky
- Stovky tisíc
- Desítky tisíc
- Jednotky tisíc

Nejčastěji dotázaní uváděli, že pohledávky po splatnosti se řádově pohybují v desítkách (41,9 %) či stovkách tisíc (32,8 %). Finanční objem pohledávek po splatnosti se liší v závislosti na **velikosti firmy**, regionální rozdíly nejsou významné.

Shrnutí výsledků šetření

Více jak polovina dotázaných (58,2 %) uvedla, že s platební morálkou veřejného sektoru má dobrou zkušenost.

Platební morálka soukromého sektoru je hodnocena mírně negativněji než u sektoru veřejného. 47,8 % oslovených respondentů hodnotí platební morálku v tomto sektoru jako dobrou, zatímco 28,5 % dotázaných se přiklonilo k variantě Spíše špatnou/Velmi špatnou.

Více jak polovina oslovených zástupců firem (56,3 %) uvedla, že platební morálka firem, se kterými spolupracují, hodnotí jako dobrou; 19,7 % respondentů ji naopak hodnotí jako špatnou.

Celých 94,4 % oslovených firem se setkává s některým z projevů platební neschopnosti. Nejčastěji uváděným projevem je pozdní úhrada pohledávky (84,5 %), dále dohodnutí prodloužené doby splatnosti (63 %), pouze částečná úhrada pohledávky (60 %) a neuhrazení pohledávky (58,8 %).

Faktorem, který ovlivňuje, zda firma zjišťuje bonitu či solventnost obchodního partnera, je velikost firmy – **častěji si solventnost partnera ověřují firmy s více jak 51 zaměstnanci** (71,4 %), méně často firmy s méně než 10 zaměstnanci (40,2 %).

Téměř polovina dotázaných (44,6 %) uvedla, že pozoruje navýšení **množství pohledávek po splatnosti** v důsledku ekonomické recese; **nejsilnější dopady vnímají firmy v oblasti strojírenství (60,8 %) a IT (61,5 %).**

Nejčastěji dotázaní uváděli, že pohledávky po splatnosti se řádově pohybují v desítkách (41,9 %) či stovkách tisíc (32,8 %).

Komentář České bankovní asociace:

Česká bankovní asociace vítá iniciativu AMSP a s výstupy z průzkumu se s velkým zájmem seznámila. **Otázky platební morálky** obecně a jednotlivých segmentů trhu zvláště stojí ve středu zájmu bankovní komunity, jde o jeden z klíčových momentů práce s účastníky trhu a **rozhodující kritérium úspěšnosti obezřetného podnikání finančních institucí.**

Banky sledují kvalitu chování dlužníků samozřejmě z poněkud odlišného úhlu, nicméně podstata problému je s cíli průzkumu, který zadala AMSP, totožná. Banky sledují průběh splácení úvěrů prostřednictvím statistiky a podle metodiky ČNB.

Aktuálně zde můžeme přispět těmito informacemi:

Tzv. **klasifikované úvěry** celému spektru nefinančních podniků (tedy všem, jež nejsou finančními institucemi nebo státem) tvoří k 30. 6. 2010 17,56% všech poskytnutých úvěrů nefinančním podnikům. Zhoršenou platební/splátkovou morálku a schopnost během krize dokládá současně ten fakt, že ještě na konci roku 2008 bylo klasifikováno „jen“ 10,2% poskytnutých úvěrů podnikům. Podíl klasifikovaných úvěrů živnostníkům rovněž vzrostl ze 14,6% na konci r. 2008 na 16,79 % ke konci června 2010.

Podíl samotných tzv. **úvěrů v selhání** činil ke konci června 2010 u nefinančních podniků 8,7%, ke konci 2008 to bylo 4,2% - za 18 měsíců se podíl tedy **více než zdvojnásobil.**

Kategorizace úvěrů do klasifikovaných či v selhání nutně neznamená jejich totální selhání nebo že jsou zcela nesplácené, jde o poměrně složitou metodiku regulátora, velmi přitom záleží na vlastním hodnocení banky.

Obecně ke klasifikaci:

Každá banka rozřazuje veškeré své úvěry do 5 kategorií kvality (pravděpodobnost, že dlužník splatí úvěr – přesně v souladu s legislativou a metodologií ČNB):

1. standardní
2. sledované – v prodlení více než 30 dní
3. nestandardní – v prodlení 90-180 dní
4. pochybné – v prodlení 180-365 dní
5. ztrátové – v prodlení více než 365 dní

Nový úvěr vždy standardní (očekávám, že bude splacen). Na základě informací banky a podle aktuální situace a výhledu dlužníka může (někdy i musí) být úvěr překlasifikován.

Úvěry v selhání: nestandardní+pochybné+ztrátové; hlavní (ale ne jedinou) podmínkou je, že úvěr je v prodlení více než 90 dní (ale pozor: mnoho úvěrů v selhání je ve skutečnosti spláceno – takto jej kategorizuje banka, protože očekává potíže se splácením).

Klasifikované úvěry: sledované + úvěry v selhání

I úvěry se zpožděním do 30 dnů banka přirozeně sleduje a eviduje.

Komentář COFACE Czech:

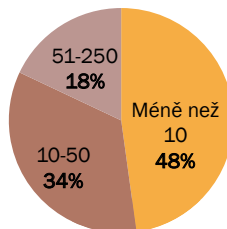
Coface Czech poskytuje širokou škálu služeb souvisejících s rizikem nesplacení pohledávek, a proto velmi vítá průzkum přístupu českých malých a středních podniků (MSP) k pohledávkám. Průzkum jednoznačně potvrdil, že **problémy s platební morálkou odběratelů pocítily téměř všechny podniky (94,4%), ale k využití externích služeb pro řešení těchto problémů sahá jen velmi malé procento z nich.** Přestože MSP v průměru přichází na problematických pohledávkách o desítky až stovky tisíc korun, **většinou se problémem neplatících dopředu nezabývají,** a pokud vznikne, snaží se sami nějak dohodnout s dlužníkem, bez využití externí pomoci nebo pokročilejších nástrojů zajištění splatnosti. Je tedy zřejmé, že na českém trhu je **velký prostor pro zvýšení povědomí MSP o efektivní práci s pohledávkami** a rozvoj služeb zaměřených na řešení rizik z pohledávek.

Průzkum ukázal zásadní rozdíly mezi přístupem k pohledávkám v malých podnicích oproti středním podnikům. Zatímco více jak 70% středních podniků prověří bonitu svých odběratelů a pak jim poskytne splatnost faktur 30 nebo 60 dnů, téměř 60% malých podniků bonitu odběratelů neověřuje a poskytuje jen 14 denní splatnosti faktur.

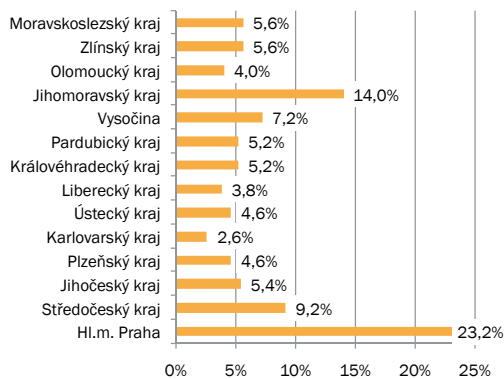
Coface Czech dlouhodobě měří míru platebních selhání ve většině zemí světa včetně České republiky. Podle našich měření se platební morálka českých firem skokově zhoršila ve 4. kvartále 2008 a teprve po roce se začala zlepšovat. Naše analýza insolvenční, tedy situací, kdy firmy nenávratně přijdou o většinu své pohledávky za odběratelem, ukazuje stále trvajícím nárůstem u domácností (fyzických osob nepodnikatelů) a trvajícím zvýšenou mírou insolvenční podniků.

Struktura výběrového vzorku

Počet zaměstnanců

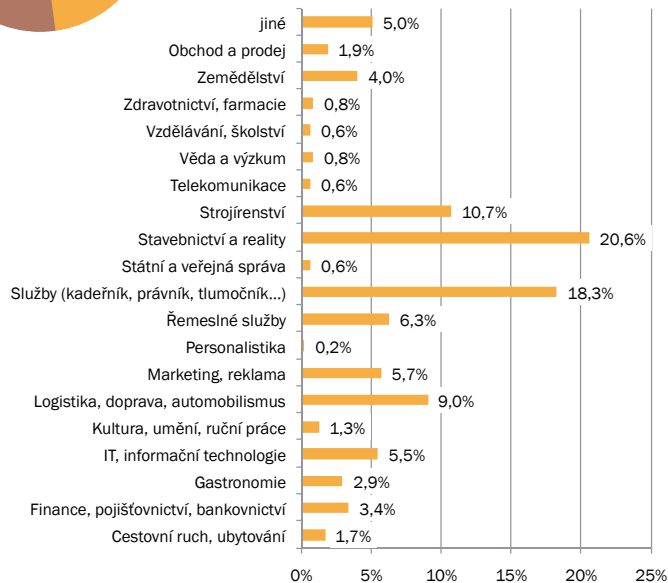

NUTS 3 - územní celky

* NUTS 3: územní celky vytvořené pro statistické účely Eurostatu (statistický úřad Evropské unie), odpovídá členění do krajů

Obor podnikání

Základní informace k 6. průzkumu:

Účast 506 respondentů – majitelů či jednatelů firem/živnostníků s 5-250 zaměstnanci z oborů průmysl, stavebnictví, služby a zemědělství z celé České republiky. Respondenti byli vybíráni v souladu s metodologií ČSÚ. Realizaci šetření formou telefonického dotazování provedla agentura na výzkum trhu Aspectio a.s.

Základní informace k projektu:

Cílem projektu AMSP ČR je odborná analýza problémových oblastí podnikání malých a středních podniků formou průzkumů. Celkem bude realizováno sedm průzkumů, tento průzkum je 6. v pořadí.

Realizátor projektu

vodafone

Generální partner

Odborný garant

Mediální partner

ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE

Odborný partner průzkumu

coface CZECH

Odborný partner průzkumu

Aspectio Research

Realizátor průzkumu

červenec 2010
www.ampsp.cz

Troll CD
člen AMSP ČR

Grafické zpracování a tisková produkce: Troll CD s.r.o. | www.trollcd.cz